

TROGOSITA MAURITANICA L.

I Tyskland kallas denna skalbagge Brotkäfer och i Frankrike Cadelle (larven). Är en i Sverige ganska sällsynt insekt, som vanligen där uppehåller sig under bark på träden och anträffats i södra delarna af landet ända till Stockholm. Orsaken till dess omnämnande här är den, att från direktör E. LYTTKENS i Halmstad sändes ett prof på hvete, taget ur en från Amerika kommen last, hvari larver, som antagligen tillhörde omnämnda insektart, voro talrika. Jag är dock ej alldeles säker på bestämningens riktighet, emedan en mycket liknande art, *Tr. dubia* MLSH., på samma sätt uppträder och skadar mais och boknötter i Nordamerika.

Insekten tros vara inhemsk i Amerika, där den skall hafva blott en generation. Fullbildad är den svartbrun med aflång och mycket plattad kropp, af 7—9 mms längd. — Larven är gråhvit, hufvudet, två triangelformiga fläckar på första kroppsringen samt yttersta spetsen af bakersta ringen och ett par därpå sittande, hornartade utskott, svartbruna. På hvardera af de två första ringarna ligga två runda, gråaktiga fläckar. I sidorna af hvarje ring sitta 2—4 och på den sista flera tämligen korta hår.

En del författare hafva betviflat, att djuret, som vanligen ansetts lefva af rof, äfven håller till godo med vegetabilier, men Mr F. H. CHITTENDEN, assistent vid entomologiska försöksanstalten i Washington, har genom experiment ådagalagt, att så är fallet såväl rörande larven som den fullbildade skalbaggen, och att båda kunna blifva mycket skadliga genom att uppåta groddämnet i sädeskornen; men de angripa äfven i säden lefvande skadliga insekter och kunna således vara på sätt och vis till någon nytta.

De förnödenhetsvaror m. fl., som af djuret angripas, äro: bröd, mais, hvete m. fl., isynnerhet då dessa äro skalade. Larven har till och med anträffats i pudersocker, och visat sig kunna lefva i en flaska en längre tid tillsammans med den för insekter dödande roten af *Veratrum album*. Så vidt känt är, har den dock ej ännu uppträdt som inhemskt skadedjur uti kallare länder, utan anträffats bland säd endast i fartygslaster från sydligare belägna orter.

De utrotningsmedel, man föreslagit eller använt mot denna skadeinsekt, äro äfven brukbara mot andra, i säd och produkter därpå förekommande skadedjur, såsom ärtviflar, kornmal, spannmålsviflar, mjölbillen, *Tribolium* m. fl. Det verksammaste medlet anses vara kolsvafla, hvilken skall döda alla djur, som komma i tillräcklig beröring med den därifrån utvecklade gasen. En mindre kvantitet af gasen skall ej vara farlig för människan, men i något större mängd blir den dödande äfven för henne. Den är äfven explosiv och får ej komma i beröring med elden, t. ex. brinnande ljus eller cigarrer, eldnistor etc. och måste alltså handhafvas med stor försiktighet.

Kolsvafla kan äfven användas som besprutningsmedel och uppblandas då med tolf gånger så mycket vatten. Mot insekter, som lefva bland säd och andra matvaror, kan besprutning dock ej ifrågakomma.

Som den därpå utvecklade gasen är tyngre än luften, slås kolsvaflan i ett öppet, platt kärl, som placeras ofvanpå säden, hvar efter giftet sjunker nedåt och fyller rummen mellan kornen. Säden bör helst vara inlagd i en tät bing, tunna eller annat kärl, och sedan kolsvaflan införts, täckes med lock, mattor eller vaxduk. Säden bör sedan stå orörd i 24 timmar eller ännu längre, om den skall malas till mjöl eller gryn, och blir ej skadlig till förtäring, då den väl luftats. Groningsförmågan förstöres ej, äfven om säden utsättes för gasens inverkan i 36 timmars tid. Innan täckelset borttages, öppnas dörrar, fönster eller luckor, så att luften får spela genom rummet, och någon dag senare företages grundlig skofling.

I Amerikanska skrifter uppgifves att 30 gm kolsvafla räcker till insekters dödande i 50 kg. säd, då den förvaras i slutet kärl, men giftmängden måste fördubblas, om detta är utan betäckning, och tredubblas om den ligger i hög, eller om ett rum skall desinficeras, i synnerhet om detta är dragigt. Vill man vara nog försiktig, bör ställas vakt utanför huset, där kolsvaflar användes i större mängd, för att aflägsna rökande personer därifrån och se till, att inga besökande få inkomma.

Ett annat godt och mindre riskabelt medel i fråga om mindre partier säd, bröd eller dylikt är, att utsätta dem under några timmar för hetta. En uppvärmning till 50 à 60° C. dödar insekterna, men förstör ej kornens grobarhet. Hvete skall kunna tåla ända till 64 grader.

Insläppandet af het ånga i rummet eller kärlets desinfektion därmed, helst i förening med svafvel, skall vara ett godt medel, likaså sädens flitiga omskofling vid stark kyla.

Benzin, nattalin, gasolja, terpentin m. fl. äro i vissa fall äfven användbara medel, men kunna ej brukas i fråga om varor, som skola

begagnas till föda, ej håller äro de tillräckligt verksamma mot insekter, som befinna sig inuti kornen.

Man har hört föreskrivas såsom dödande medel, att neddoppa säden en kort stund i hett vatten, men dess groningsförmåga torde då omintetgöras, tillika med insekterna, hvilket varit fallet vid Entom. Anstalten. Efter sådana neddoppningar i 1—5 minuter grodde kornen ej, men om de lades i kallt vatten, som så småningom uppvärmdes ända till + 70 grader C., togo de just ingen skada.

Man kan sammanfatta skydds- och utrotningsmedlen mot sådana insekter, som angripa säden eller därpå beredda födoämnen, sålunda:

1. Från den plats, där frisk säd skall förvaras, aflägsnas all angripen eller misstänkt sådan, äfvensom kärnen hvori den förvarats, såvida de ej grundligt desinficierats.

2. Skörden tröskas så fort ske kan, häst utefter å fältet, hvarigenom en mängd skadedjur dödas eller hindras från att medfölja till förvaringsrummen.

3. Magasinen böra vara täta, hvarigenom insekters inträngande hindras eller åtminstone försvåras. Alla springor eller andra smyghål i tak och väggar böra därför fyllas med gips- eller kalkbruk, hvori blandats karbol, vitriol, koltjärna o. d., och ytorna jämnas för att kunna lättare och bättre rengöras.

4. Den största renlighet och flitig vädring bör iakttagas, och alla sopor eller öfverflödiga redskap aflägsnas, särskildt gamla säckar, hvori skadad säd eller angripet mjöl förvarats.

5. Mot sådana insekter, som hålla sig mer i ytan, t. ex. kornmalen, kan det vara af nytta, att sädeshögar göras stora, och att luckor och dörrar ej få stå öppna från kort före skymningen tills det blifvit full dager på morgnarna, emedan fjärilarna äro mest i rörelse under den mörkare delen af dygnet.

6. Förvaringsrummet bör vara så svalt som möjligt.

Sven Lampa.